

Stéphane Heuet, Maison Descartes, 9 mei 2009

NL-samenvatting van het videofragment (vertaling Annelies Schulte Nordholt)

(0:45) De humor bij Proust deed Heuet regelmatig aan strips denken, bijv. aan Hergé: personages als de Verdurins, oom Adolphe... staan dicht bij kapitein Haddock en figuren als Séraphin Lampion uit Kuifje. Dat was een reden temeer om aan verstripping te denken.

(1:25) Over hoe hij aan de strip begonnen is: Heuet verbaasde zich erover dat het niet eerder gedaan was, zo' n visueel boek, een moeilijk boek ook nog, 't was hoog tijd om het via een strip voor een breder publiek toegankelijk te maken. Hij laat het schetsboekje zien (*Un amour de Swann*) waarmee hij begonnen is .

(2:20) Heuet schetst hoe hij vier manieren gebruikte om met tekst om te gaan: de tekst couperen en de zinnen weer grammaticaal aan elkaar knopen, tekst tot dialoog omvormen d.m.v. een 'bulle' (tekstballon), weergave via een 'commentaarstem', de tekst omvormen tot een beeld. Je zou alles het liefst willen houden, maar dat is onmogelijk in en stripverhaal.

(3:30) Heuets ervaring in de marine was nuttig (want astronomie en weersvoorspelling). Er zitten veel lichten in Proust en ook een heel 'meteorologisch script'. Maar daar zitten wel vreemde dingen in, bijv. wanneer de verteller in Balbec is en gaat wandelen, gekleed in lichte katoen - een paar pagina's verder is het koud en regenachtig. Hoe dat kan kan Proust niets schelen, die is niet met dit soort waarschijnlijkheden bezig. Heuet: 'Dan moet ik het volgen en binnen twee frames overgaan van een blauwe hemel naar ijzige kou! Gelukkig heb ik de dubbele pagina, die gebruik ik voor zo' n overgang'.

(3:50) Ook daar het voorbeeld van Hergé (Kuifje): het gebruik van de dubbele pagina om spanning te creëren (in bladen waarbij hij alleen maar over een dubbele pagina kon beschikken). Heuet laat zien dat ook hij veel met dubbele pagina's werkt.

(4:10) Heuet laat de stripuitgave van de *Recherche* zien. In een roman kan een schrijver de lezer niet visueel leiden, want een bepaalde passage kan in de ene uitgave links staan en in de andere rechts. Maar als tekenaar kun je dat wèl. Dat is een beetje een fascistische kant! We kunnen de lezer dwingen om naar een plaatje aan de rechterkant te kijken. Welnu, het is bekend dat de lezer de rechterpagina altijd beter leest dan de linker. Bijv. bij een tijdschrift zoals het Figaro Magazine betaalt een reclamemaker minder voor de linkerpagina dan voor de rechter... want als men het blad openslaat, dan kijkt men vanzelf eerst naar de rechterpagina – in het westen dan, als je van links naar rechts leest.

(4:35) Er is een probleem als je een scène met suspense moet tekenen, bijv. bij een bomexplosie... zal de bom afgaan of niet? Heuet laat zien hoe de bom in zijn scenario op de rechterpagina explodeert. Hoe spannend de linkerpagina ook is, de lezer ziet meteen dat de bom rechts afgaat. En dus moet je trucs gebruiken.

(5:00) Bijv. Het einde van *Un amour de Swann*... een ongelooflijke scène: de droom van Swann. Er zijn acht personages in zijn droom: zijn grootvader, Napoleon de Derde etc. En een personage met een fez op zijn hoofd, waarvan hij niet weet wie het is. Het blijkt dat hij het zelf is, 'dat staat in de tekst' (kan de passage in de strip niet vinden). De tekst zegt ongeveer: 'Hij herkende zichzelf, want, net als sommige schrijvers, had hij zijn rol over twee verschillende personages verdeeld.' Als je nou als lezer links dat personage met de fez ziet – een rode fez – dan springt je oog onmiddellijk naar rechts en zie je dat het Swann zelf is en het verrassingseffect is weg. Daarom heeft Heuet er wat extra rood bij getekend: de rode ridderorde van Napoleon de Derde en er is ook een grote brand. 'Er is een onwillekeurig lezen, onbewust, waarin je altijd naar de rechterpagina kijkt, terwijl je weet dat dat niet mag!' (gelach)

(6:25) Over de schilderijen. De haven van Carquethuit: dat is een schilderij dat niet bestaat en ook een onwaarschijnlijk schilderij, want de beschrijving die Proust ervan geeft, zou resulteren in een schilderij van 5-6 meter lang, zoveel details geeft hij – mensen die aan het vissen zijn of gaan varen... Dat alles op een impressionistisch schilderij, dus alles is een beetje versmolten. Dat is het probleem van de representatie.

(7:05) Heuet: Bijv. je bent aan het schrijven: 'Die vrouw had een houten been, ze had een wrat op haar gezicht en ze was half blind, maar alle mannen waren gek van haar.' In een roman kan dat... probeer dat maar eens in een film, dat wordt moeilijk.